

SKRYTÝ VĚCNÝ VKLAD V PRÁVNÍ ÚPRAVĚ NĚMECKÉ GMBH

ALENA POKORNÁ

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Reforma GmbH, která vešla v účinnost 1. listopadu 2008, přinesla do německého práva společnosti s ručením omezeným uvolnění právní úpravy tvorby a zachování základního kapitálu. Jedním z nově upravených institutů je tzv. skrytý věcný vklad. Jde o situaci, kdy je formálně smluven a společníkem poskytnut peněžitý vklad, ve výsledku od něj však společnost získá věcný majetek, aniž by byl dodržen zákonný postup pro poskytnutí věcného vkladu. Nová právní úprava obsahuje legální definici skrytého věcného vkladu a zmírňuje jeho tvrdé právní důsledky.

Key words in original language

GmbH; společnost s ručením omezeným; základní kapitál; věcný vklad; skrytý věcný vklad.

Abstract

The reform of German GmbH (i.e. private limited company), that entered into force on 1st November 2008, liberalized the GmbH legal regulation of registered capital. One of the new elements is the „undisclosed non-cash capital contribution“. It basically means that a company receives a material asset although formally a cash contribution is agreed and made. The new legal regulation includes the legal definition of the undisclosed non-cash capital contribution and abates its hard legal consequences.

Key words

GmbH; private limited company; registered capital; non-cash contribution; undisclosed non-cash contribution.

1. Reforma GmbH

Dne 1. listopadu 2008 vstoupila v účinnost v Německu dlouho očekávaná a diskutovaná reforma GmbH. Od roku 1982, kdy právní forma společnosti s ručením omezeným v Německu vznikla, se jedná o její nejrozsáhlejší reformu. Cíle reformy právní úpravy GmbH tvořily tři oblasti - modernizace, zvýšení konkurenceschopnosti a potírání zneužívání právní formy GmbH. Reforma přinesla mimo jiné uvolnění právní úpravy tvorby a zachování základního kapitálu. Jeden z nových institutů představuje tzv. skrytý věcný vklad, německy "verdeckte Sacheinlage".

2. Věcný vklad

Mají-li být podle § 5 odst. 4 zákona o GmbH¹ poskytnuty věcné vklady, musí být předmět věcného vkladu a jmenovitá hodnota obchodního podílu, ke kterému se věcný vklad vztahuje, stanoveny ve společenské smlouvě. Společníci jsou povinni ve zprávě o založení společnosti věcnými vklady vyložit podstatné okolnosti pro přiměřenost plnění na věcné vklady. Pro ocenění věcného vkladu se nevyžaduje znalecký posudek, jako pojistka proti nadhodnocení vkladů slouží § 9c odst. 1 zákona o GmbH, podle kterého rejstříkový soud odmítne zapsat společnost do obchodního rejstříku, pokud byly věcné vklady podstatně nadhodnoceny. K tomu zákon o GmbH v § 8 odst. 1 č. 5 stanoví, že k žádosti o zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být přiloženy podklady prokazující, že hodnota věcných vkladů dosahuje jmenovité hodnoty vkladů, na které se věcné vklady započítávají. To umožňuje rejstříkovému soudu přezkoumání hodnoty věcného vkladu před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Pokud nedosahuje hodnota věcného vkladu v momentě podání žádosti o zápis společnosti do obchodního rejstříku jmenovité hodnoty převzatého obchodního podílu, musí podle § 9 odst. 1 zákona o GmbH společník doplatit rozdíl v penězích.

3. Skrytý věcný vklad

Neboť je poskytnutí věcného vkladu spojeno s povinnostmi navíc, jejichž dodržení často stojí peníze a čas, mají společníci tendenci zákonná pravidla o poskytnutí věcného vkladu obcházet. To je možné činit více způsoby a jednou z cest je tzv. skrytý věcný vklad.² Definice skrytého věcného vkladu se vyvinula v judikatuře, podle které jde o situaci, kdy jsou zákonná pravidla o poskytnutí věcného vkladu obejita tím, že je formálně smluven a poskytnut peněžitý vklad, společnost má však z hospodářského hlediska na základě dohody související s převzetím vkladu získat věcnou hodnotu.³ Svůj peněžitý vklad tak získá společník zpět jako kupní cenu za poskytnutou věc.⁴ Nově je skrytý věcný vklad upraven v zákoně o GmbH.

¹ Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG), in der Fassung vom 20. 4. 1892, zuletzt geändert durch Artikel 5 des Gesetzes vom 31. Juli 2009 (BGBl. I S. 2509).

² HAACK, H., CAMPOS NAVE, J. *Die neue GmbH*. Herne: Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, 2008. s. 19.

³ Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 11. 2. 2008, II ZR 171/06.

⁴ HAACK, H., CAMPOS NAVE, J. *Die neue GmbH*. Herne: Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, 2008. s. 20.

Podle dřívější úpravy v § 19 odst. 5 zákona o GmbH plnění na vklad, které není peněžité nebo kterého je dosaženo započtením poskytnuté odměny za přenechání věci, osvobozuje společníka od jeho povinnosti splatit vklad jen tehdy, pokud byly dodrženy podmínky poskytnutí věcného vkladu podle § 5 odst. 4 věty první téhož zákona. Pokud zákonné podmínky dodrženy nebyly, považuje se vklad společníka za nesplacený. Toto ustanovení bylo zrušeno.

Podle § 19 odst. 2 zákona o GmbH původní i nové právní úpravy nemůže být společník zproštěn povinnosti ke splacení vkladu. Započtení je podle nového znění výslovně připuštěno v případě pohledávky z přenechání věci, jejíž započtení bylo dohodnuto podle § 5 odst. 4 věty první téhož zákona, tedy v případě řádně sjednaného věcného vkladu.

Legální definici skrytého věcného vkladu obsahuje § 19 odst. 4 zákona o GmbH. Lze-li peněžitý vklad společníka z hospodářského hlediska a na základě ujednání, které proběhlo v souvislosti s převzetím peněžitého vkladu, plně nebo částečně vyhodnotit jako věcný vklad, neosvobozuje toto plnění společníka od jeho vkladové povinnosti. Dohody o věcném vkladu a právní úkony k jejich provedení však nejsou neúčinné. Na trvajících povinnost společníka splatit peněžitý vklad se započítá hodnota věci v okamžiku podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku nebo v okamžiku jejího přenechání společnosti, pokud proběhne později. Započtení neproběhne před zapsáním společnosti do obchodního rejstříku. Důkazní břemeno ohledně hodnoty věci nese společník.

Jedním z definičních znaků je dohoda mezi společníkem a společností. Aby se mohla taková dohoda předpokládat, musí existovat věcná a časová souvislost mezi převzetím peněžitého vkladu a následným vrácením vkladu a poskytnutím věci.⁵ Věcná souvislost je dána, je-li cena poskytnuté věci velmi blízká věcnému vkladu nebo jedná-li se o věc, kterou společník mohl poskytnout společnosti již při jejím založení jako věcný vklad nebo jde-li o věc, kterou mohl poskytnout pouze konkrétní společník a bývá předmětem věcného vkladu.⁶ Časovou souvislost představuje lhůta mezi převzetím peněžitého vkladu a přenecháním věci za úplatu. Její délku zánodárce úmyslně nestanoví a přenechává ji judikatuře.⁷ Před reformou byla její maximální délka judikaturou stanovena na šest měsíců.⁸

⁵ KARSTEN, F. *GmbH-Recht*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2009. s. 93.

⁶ KARSTEN, F. *GmbH-Recht*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2009. s. 93.

⁷ BT-Ds. 16/6140, s. 39 a násl.

⁸ Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Kolíně ze dne 2. 2. 1999, 22 U 116/98.

4. Právní důsledky

Jak se lze dočíst v důvodové zprávě, byla právním důsledkem skrytého věcného vkladu dříve neúčinnost závazkové části i věcného plnění analogicky k § 27 odst. 3 větě první akciového zákona.⁹ Povinnost poskytnout peněžitý vklad trvala nadále a společníku hrozilo, že bude muset splatit svůj vklad dvakrát, jednou ve formě věcného plnění, jednou v penězích. Společník měl sice nárok na vrácení věci, jelikož ale existence skrytého věcného vkladu byla často zjištěna až v době insolvence, společník ji zpět nezískal.¹⁰ Změna skrytého věcného vkladu na řádný věcný vklad byla možná, nikoliv však v době insolvence.¹¹

Stejně jako v případě řádně ujednaných věcných vkladů je v současné době následkem skrytého věcného vkladu ručení společníka za rozdíl. Hodnota poskytnuté věci se započítá na vklad společníka. Pokud hodnota skrytého věcného vkladu v okamžiku podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku, případně v okamžiku jeho přenechání společnosti, proběhne-li toto později, dosáhne hodnoty převzatého vkladu, je vkladová povinnost splněna. Nedosáhne-li hodnota skrytého věcného vkladu hodnoty převzatého vkladu, pak se jedná o částečné splnění a zbytek musí společník doplatit v penězích.¹²

Zákonodárce tak zareagoval na kritiku tvrdých právních důsledků skrytého věcného vkladu. Co je a co není skrytým věcným vkladem, není vždy jednoduché určit. Kromě toho je právní forma GmbH využívána převážně malými a středními podniky a právní vědomí společníků často není dostatečné. Odhalení skrytého věcného vkladu pro ně tak někdy bývá překvapivé a jeho následky příliš tvrdé.¹³

Hodnotu skrytého věcného vkladu prokazuje společník. Jelikož je prokázání hodnoty skrytého věcného vkladu s odstupem času stále složitější, je ve vlastním zájmu společníka ujednat převzetí věcného vkladu řádným způsobem. Kromě toho ručí společníci podle § 9a odst. 1 zákona o GmbH a jednatelé podle § 43 zákona o GmbH za škodu, která společnosti v důsledku skrytého věcného vkladu vznikla. Tyto sankce jsou podle důvodové zprávy

⁹ Aktiengesetz (AktG), in der Fassung vom 6. 9. 1965, zuletzt geändert durch das Gesetz vom 31. 7. 2009, BGBl. I S. 2509ff.

¹⁰ BT-Ds. 16/6140, s. 39 a násl.

¹¹ BT-Ds. 16/6140, s. 39 a násl.

¹² BT-Ds. 16/6140, s. 39 a násl.

¹³ BT-Ds. 16/6140, s. 39 a násl.

dostatečné a není třeba stanovovat zvláštní sankce pro případ úmyslného obcházení pravidel o poskytnutí věcného vkladu.¹⁴

5. Závěrem

Poslední reforma práva německé GmbH přinesla zákonné zakotvení institutu skrytého věcného vkladu, který vytvořila judikatura jako reakci na obcházení zákonných pravidel o poskytnutí věcného vkladu. Bylo zavedeno ručení za rozdíl, hodnota skrytého věcného vkladu se započítává na vklad společníka, přičemž je na společníkovi samém, aby hodnotu prokázal. Podle dřívější právní úpravy vedl skrytý věcný vklad v krajním případě až k tomu, že společník musel splatit svůj vklad dvakrát. Jednalo se o tvrdou a nepřiměřenou sankci, uvážíme-li, že skrytý věcný vklad nemusí být vždy úmyslným obcházením zákona, nýbrž důsledkem nedostatečných právních znalostí. Liberalizaci právní úpravy skrytého věcného vkladu tak lze uvítat.

Literature:

- Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG), in der Fassung vom 20. 4. 1892, zuletzt geändert durch Artikel 5 des Gesetzes vom 31. Juli 2009, BGBl. I S. 2509.
- Aktiengesetz (AktG), in der Fassung vom 6. 9. 1965, zuletzt geändert durch das Gesetz vom 31. 7. 2009, BGBl. I S. 2509ff.
- Begründung der Regierung vom 23. Mai 2007 – Bundestagsdrucksache Nr. 16/6140, str. 27 a násl.
- Rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 11. 2. 2008, II ZR 171/06.
- Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Kolíně ze dne 2. 2. 1999, 22 U 116/98.
- Haack, H., Campos Nave, J.: Die neue GmbH. Herne: Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, 2008. 143 s. ISBN 978-3-482-58571-5.
- Karsten, F.: GmbH-Recht. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2009. 472 s, ISBN 978-3-8329-3326-5.

Contact – email

134531@mail.muni.cz

¹⁴ BT-Ds. 16/6140, s. 39 a násl.